

งานวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงชุดการเล่นพื้นบ้านไทยสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม

Thai Children's Games Suite for Wind Symphony: A Creative Research in Music Composition

ฉันทย์เดชา ทะโกษา^{*1}

Tandecha Tagosa^{*1}

Abstract

A Creative Research in Music Composition: Thai Children's Games Suite for Wind Symphony (Grant No. RGNS 63-244) was supported by Office of the Permanent Secretary, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation (OPS MHESI), Thailand Science Research and Innovation (TSRI) and Assumption University. This research aims to create contemporary music compositions for small and large ensembles of wind instruments in the form of program music which reflect stories of Thai children's games. The results of the research found that there are four new compositions with a total length of approximately 35 minutes, consisting of (1) *Thai Children's Games Suite for Woodwind Quartet*, (2) *Mon Son Pha for Wind Symphony*, (3) *Ree Ree Khao San for Wind Symphony*, and (4) *Ngoo Kin Hang for Wind Symphony*. The researcher integrates compositional concepts and techniques such as converting poems from the games into melodies, melodic quotations, *Idée fixe*, swing jazz, ramwong, march, ostinatos, chromatic scale, octatonic scale, and pentatonic scale. The research perfectly and successfully achieved all its objectives, resulted in academic works that blend the aesthetics of classical music, jazz, and Thai folk music which can be applied or developed further both academically and commercially, as well as enhancing pride in the folk cultures.

Keywords: Music Composition / Suite / Wind Symphony / Folk Games

^{*} Corresponding author, e-mail: worakettgs@au.edu

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศโท คณะดนตรี มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

¹ Asst.Prof.Wg.Cdr., School of Music, Assumption University

บทคัดย่อ

งานวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงชุดการละเล่นพื้นบ้านไทยสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงร่วมสมัยในรูปแบบดนตรีพรรณนาที่สะท้อนแนวคิดการละเล่นพื้นบ้านไทยสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า บทประพันธ์เพลง จำนวน 4 บท มีความยาวโดยรวมประมาณ 35 นาที ประกอบด้วย (1) บทเพลงชุด *การละเล่นพื้นบ้านไทยสำหรับวงเครื่องลมไม้กลุ่มสี่* (2) บทเพลง *มอญซ่อนผ้าสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม* (3) บทเพลง *รีรีข้าวสารสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม* และ (4) บทเพลง *งูกินหางสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม* โดยบูรณาการแนวคิดและเทคนิคการประพันธ์ ได้แก่ การประพันธ์ทำนองจากบทกลอน การคัดทำนอง ความคิดหลักคงที่ ซวิงแจ๊ส รำวง มาร์ช ออสตินาโต บันไดเสียงโครมาติก บันไดเสียงออกตาโทนิค และบันไดเสียงเพนตาโทนิค การวิจัยประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างสมบูรณ์ เป็นผลงานวิชาการที่ผสมผสานสุนทรียะทางดนตรีคลาสสิก ดนตรีแจ๊ส และดนตรีพื้นบ้าน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ หรือพัฒนาต่อยอดทั้งในเชิงวิชาการและเชิงพาณิชย์ รวมถึงการเสริมสร้างความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมพื้นบ้าน

คำสำคัญ: การประพันธ์เพลง / เพลงชุด / วงดุริยางค์เครื่องลม / การละเล่นพื้นบ้าน

ที่มาและความสำคัญ

การละเล่นพื้นบ้านไทยมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ไม่ทราบช่วงเวลาชัดเจน มีเพียงการสันนิษฐานตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่น ปรากฏหลักฐานว่ามีมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยจากหลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง และที่ปรากฏในหนังสือวรรณคดีและภาพจิตรกรรมฝาผนัง ซึ่งมีการสืบทอดวิธีการเล่นกันมาอย่างต่อเนื่อง และปรับให้เข้ากับแต่ละยุคสมัย โดยสอดคล้องไปกับประเพณีและวัฒนธรรมไทยสมัยก่อนเพื่อความสนุกสนานควบคู่กันไปกับการทำงาน ทั้งในชีวิตประจำวันและเทศกาลงานบุญต่างๆ อย่างไรก็ตาม บริบทสังคมที่เปลี่ยนไปในปัจจุบัน ทำให้การเล่นพื้นบ้านค่อย ๆ เลือนหายไปทีละน้อยจนเกือบจะสูญหาย² ผู้วิจัยตระหนัก

² Department of Physical, Education Ministry of Tourism and Sports, *History of Thai Children's Games* (Bangkok: S. Offset Graphic Design Publisher, 2014), 11. (in Thai)

ถึงปัญหาดังกล่าวจึงประสงค์จะสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยนำ การละเล่นพื้นบ้านมาเป็นวัตถุดิบหลักของการประพันธ์เพลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดดนตรีชาตินิยม (Nationalism) ที่เป็นการเห็นคุณค่าทางเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติตน สะท้อนผ่านงานศิลปะ วรรณกรรม การละเล่น นิทาน การเดินรำ และเพลงพื้นบ้าน³

งานวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงชุดการละเล่นพื้นบ้านไทยสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมประกอบด้วยบทประพันธ์เพลง 4 บท ได้แก่ (1) บทเพลงชุด การละเล่นพื้นบ้านไทยสำหรับวงเครื่องลมไม้กลุ่มสี่ (2) บทเพลง มอญซ่อนผ้าสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม (3) บทเพลง วีรชาวนาสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม และ (4) บทเพลง งูกินหางสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม โดยบูรณาการแนวคิดและวัตถุดิบการประพันธ์เช่น การประพันธ์ทำนองจากบทกลอน การคัดทำนอง ความคิดหลักคงที่ แนวคิดชวิงแจ๊ส รำวง มาร์ช ออสตินาโต บันไดเสียงโครมาติก ออกตาโทนิค และเพนตาโทนิค กลุ่มเสียงก๊อด (Cluster) คอร์ดคู่สี่ (Quartal Harmony) คอร์ดเทนชัน (Tensions) การเลียนเสียงและอากัปกริยาของคนและสัตว์ รวมถึงเทคนิคการพัฒนาทำนอง เช่น การซ้ำ (Repetition) การซีควเन्ซ์ (Sequence) การปรับทำนอง (Transformation) การพลิกกลับ (Inversion) การถอยหลัง (Retrograde) การขยายส่วน (Augmentation) การย่อส่วน (Diminution) และ การใช้โน้ตประดับ (Ornamentation)

นอกจากนี้ การสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมของนักประพันธ์เพลงชาวไทย ยังมีไม่มาก โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับจำนวนของวงดุริยางค์เครื่องลมหรือวงโยธวาทิตที่มีเป็นจำนวนมาก และสามารถนำบทประพันธ์เพลงจากงานวิจัยนี้ไปใช้ในการบรรเลง ซึ่งนอกจากคุณค่าเชิงวิชาการ เชิงสุนทรียะแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมพื้นบ้าน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์เพลงชุด การละเล่นพื้นบ้านไทย คุณสมบัติวงดุริยางค์เครื่องลม และแนวคิด ทฤษฎีดนตรีที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงร่วมสมัยสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมขนาดเล็ก และวงขนาดใหญ่ ในรูปแบบดนตรีพรรณนา ที่สะท้อนเรื่องราวเกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านไทย
3. เพื่อสร้างองค์ความรู้เชิงวิชาการและเชิงสุนทรียะ ที่มีส่วนช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจใน วัฒนธรรมของชาติ

³ Wiboon Trakulhun, *20th Century Music: Basic Set Theory* (Bangkok: Chula Press, 2018), 47. (in Thai)

ขอบเขตงานวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงร่วมสมัยในรูปแบบดนตรีพรรณนา สำหรับวงดุริยางค์ เครื่องลมขนาดเล็กและวงขนาดใหญ่ เนื้อหาบทประพันธ์เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านไทย โดยบูรณาการแนวคิด ทฤษฎีดนตรีคลาสสิก ดนตรีแจ๊ส และดนตรีพื้นบ้าน ความยาวโดยรวมของบทประพันธ์ทั้งหมดประมาณ 35 นาที

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลงานวิชาการด้านการประพันธ์เพลง
2. บทประพันธ์เพลงร่วมสมัยที่สะท้อนเรื่องราวเกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านไทย
3. การเสริมสร้างความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน แนวคิดดนตรีคลาสสิก แจ๊ส และพื้นบ้าน เพื่อบูรณาการเป็นวัตถุดิบการประพันธ์เพลง โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น หนังสือ งานวิจัย งานสร้างสรรค์ บทความ วิชาการ และจากระบบสารสนเทศ เพื่อนำข้อมูลมากำหนดกรอบการประพันธ์
2. กำหนดกรอบการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยบทประพันธ์สำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมขนาดเล็ก 1 บท เพลง และบทประพันธ์เพลงสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมขนาดใหญ่ จำนวน 3 บทเพลง
3. ออกแบบโครงสร้างการประพันธ์ โดยบทประพันธ์เพลงที่ 1 ประกอบด้วย 4 ท่อน บทประพันธ์ เพลงที่ 2, 3, และ 4 ใช้โครงสร้างแบบกระบวนเดี่ยว สังคีตลักษณ์ภายในแบบอิสระ
4. ประพันธ์ทำนองเพลง ประกอบด้วย ทำนองหลัก และทำนองรอง โดยการประพันธ์ทำนองขึ้นใหม่ และการคัดทำนอง
5. จัดแนวบรรเลงของทำนองต่างๆ โดยการเลือกใช้สีส่นเครื่องดนตรีสื่อถึงเสียงสัตว์และตัวละครต่างๆ ที่นำเสนอในบทประพันธ์
6. สร้างองค์ประกอบของแนวประสาน ทำนองสอดประสาน และจังหวะประกอบ เพื่อเสริมการพรรณนาเรื่องราว และแนวคิดอื่นๆ เช่น จังหวะซวิง มาร์ช และร่าเริง

7. ปรับแต่งบทประพันธ์ เพิ่มเติมรายละเอียดขององค์ประกอบต่างๆ ตรวจสอบสกอรีโน้ตเพลง และภาพรวมของบทประพันธ์ให้มีความถูกต้อง

8. นำบทประพันธ์ออกแสดง จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และเผยแพร่บทความวิจัย

แนวคิดเบื้องต้นสำหรับการประพันธ์

บทเพลงชุด (Suite)

เพลงชุดหรือสวีท หมายถึงบทเพลงบรรเลงในยุคคลาสสิก ประกอบด้วยท่อนเพลงหลายท่อน ในลักษณะจังหวะ อัตราความเร็ว อัตราจังหวะ และลีลาเพลงเด่นรำที่แตกต่างกัน จัดอยู่ในสังคีตลักษณะหลายท่อน⁴ ได้รับความนิยมระหว่างศตวรรษที่ 17-18 ตอนต้น และกลับมานิยมอีกในศตวรรษที่ 19 แต่มักตัดตอนมาจากสังคีตนิพนธ์ประเภทอื่น เช่น บัลเลต์ โอเปรา เป็นต้น⁵ เพลงชุดได้ขยายขอบเขตครอบคลุมถึงเพลงบรรเลงในการแสดงคอนเสิร์ต ซึ่งตัดตอนมาจากเพลงสลับฉาก (Incidental Music) หรือระหว่างองค์ของอุปรากร ละครเวที และภาพยนตร์ เช่น *A Midsummer Night's Dream* ของเฟลิกซ์ เมนเดลโซห์น (Felix Mendelssohn, 1809-1847) ประกอบด้วย 4 ท่อน และ *The Nutcracker Suite* ของปีเตอร์ อิลิทช์ ไชคอฟสกี (Peter Ilich Tchaikovsky, 1840-1893) ประกอบด้วย 8 ท่อน ท่อนแรกเป็นบทโหมโรง (1812 Overture)⁶

นอกจากนี้ ในเยอรมนีได้มีการพัฒนาเพลงชุดสมัยใหม่ โดยเพิ่มจังหวะเด่นรำที่ทันสมัย และพัฒนาจนไม่เหลืออัตลักษณ์เพลงเด่นรำ เช่น *Water Music* ของโยฮันน์ เซบาสเตียน บาค (Johann Sebastian Bach, 1735-1782) *Music for the Royal Fireworks* ของจอร์จ ฟรีเดอริก แฮนเดล (George Friederich Handel, 1658-1759) และเพลงชุดที่ตัดตอนมาจากภาพยนตร์ เช่น *The Planets Suite* ของกุสตาฟ ฮีโอดอร์ โฮลชต์ (Gustav Theodore Holst, 1874-1934) *Symphonic Dances* ของลีโอนาร์ด เบิร์นสไตน์ (Leonard Bernstein, 1918-1990) *Symphonic Suite from "Harry Potter"* ของจอห์น วิลเลียม (John Williams, 1932-ปัจจุบัน)⁷ ซึ่งบทประพันธ์เพลงในงานวิจัยนี้ได้รับแรงบันดาลใจจากบทประพันธ์ประเภทเพลงชุดสมัยใหม่ดังกล่าว

⁴ Natchar Phancharoen, *Dictionary of Musical Terms* (Bangkok: Katecarat, 2009), 366. (in Thai)

⁵ Samret Khammong, *All About Music* (Bangkok: Odoen Store, 2009), 70. (in Thai)

⁶ Tchaikovsky Research, "The Nutcracker Suite," accessed September 7, 2021, [https://en.tchaikovsky-research.net/pages/The_Nutcracker_\(suite\)](https://en.tchaikovsky-research.net/pages/The_Nutcracker_(suite)).

⁷ Paul Serotsky, "Symphony Suite from the film Harry Potter," accessed September 8, 2021, http://www.music-web-international.com/Program_Note/williams_potter.htm.

วงดุริยางค์เครื่องลม (Wind Symphony)

วงดุริยางค์เครื่องลม มีชื่อเรียกหลายอย่าง เช่น ซิมโฟนิคแบนด์ (Symphonic Band) ซิมโฟนิควินด์ (Symphonic Wind) คอนเสิร์ตแบนด์ (Concert Band) วินด์ออร์เคสตรา (Wind Orchestra) วินด์ซิมโฟนี (Wind Symphony) วินด์อองซอมเบิล (Wind Ensemble) และวินด์แบนด์ (Wind Band) หมายถึงวงดนตรีที่มีเครื่องดนตรีหลัก 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเครื่องลมไม้ (Woodwind Section) กลุ่มเครื่องทองเหลือง (Brass Section) และกลุ่มเครื่องตี (Percussion Section) บางโอกาสอาจเพิ่มเครื่องดนตรี เช่น ดับเบิลเบส เบสกีตาร์ เปียโน ฮาร์ป คีบอร์ด และกีตาร์ เพลงที่บรรเลง เช่น เพลงสำหรับเครื่องลมโดยเฉพาะ เพลงที่เรียบเรียงมาจากบทประพันธ์เพลงสำหรับวงดุริยางค์ซิมโฟนี เพลงที่ซับซ้อนหลายอารมณ์ ดนตรีภาพยนตร์ และดนตรีสมัยนิยม

วินด์อองซอมเบิลเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของซิมโฟนิคแบนด์แต่มีขนาดเล็กกว่า มีนักดนตรี 1-2 คนต่อหนึ่งแนว เหมาะกับเพลงที่เสียงเบาบางและมีความยาก ขณะที่ซิมโฟนิคแบนด์จะมีนักดนตรีจำนวนมาก จึงเหมาะกับการบรรเลงเพลงมาร์ช เพลงที่น่าเกรงขาม และต้องการพลังเสียงเครื่องดนตรีจำนวนมาก วงระดับโรงเรียนมักเป็นวงขนาดใหญ่ (60-120 คน) ส่วนวงอาชีพมักมีขนาดวงเล็กกว่า (40-60 คน) การจัดวงเครื่องลมไม้จะอยู่แถวหน้า แถวกลางเป็นเครื่องทองเหลืองเสียงสูง แถวหลังเป็นเครื่องทองเหลืองเสียงต่ำและเครื่องตี ทั้งนี้อาจแตกต่างกันได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ เช่น ผู้อำนวยเพลง บทเพลง เครื่องดนตรี พื้นที่การแสดง และอาจมีกลุ่มเครื่องสายขนาดเล็กด้วย รวมถึงวิธีบรรเลงแบบเพิ่มทางของแต่ละโน้ตให้ยาวขึ้นเล็กน้อยเลียนแบบเสียงที่ยืดหยุ่นต่อเนื่องของวงซิมโฟนีออร์เคสตราที่มีเครื่องสายจำนวนมาก จึงมีลักษณะเสียงที่ละมุนและนุ่มนวล⁸

การเล่นพื้นบ้านไทย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกชนิดการเล่นคือ (1) ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในอดีตและยังพอเป็นที่รู้จักเพื่อเชื่อมโยงอดีตและปัจจุบัน (2) มีความแตกต่างกันเพื่อสร้างความแตกต่างในบทประพันธ์ และ (3) มีบทร้อง และบทกลอน ที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์บทประพันธ์ ดังนี้

มอญซ่อนผ้า เป็นการเล่นที่นำผ้า 1 ผืน พันและมัดเป็นก้อนกลมคล้ายตุ๊กตา แล้วเลือกผู้เล่นหนึ่งคนสวมบทบาทเป็น “มอญ” ที่เหลือนั่งล้อมวงส่งเสียงร้องเพลงมอญซ่อนผ้า “มอญซ่อนผ้า ตุ๊กตาอยู่ข้างหลังใครเผลอไม่คอยระวัง ตุ๊กตาอยู่ข้างหลังระวังจะถูกตี”..⁹ เพื่อสื่อถึงการเล่นนี้ผู้วิจัยจึงได้จัดทำนองเพลงมอญ

⁸ Reginald Thomas, “The Evolution of the Concert Band,” accessed September 10, 2021, <https://spinditty.com/industry/A-Short-history-of-The-Wind-Band>.

⁹ Department of Physical, Education Ministry of Tourism and Sports. *History of Thai Children's Games*. (Bangkok: S. Offset Graphic Design, 2014), 46. (in Thai)

ซ่อนผ้า ซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านที่ไม่ปรากฏนามผู้แต่งที่แน่ชัด และนำมาเป็นวัตถุดิบหลักของการประพันธ์ ในบทประพันธ์เพลงที่ 1 และ 2 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

Example 1 “Mon Son Pha” theme (Quotation) from the First Composition

(Example 1) แสดงทำนองหลักในรูปแบบประโยคถาม-ตอบ (Call and Response) ความยาวสี่ห้อง แบ่งเป็นประโยคถามและประโยคตอบอย่างละสองห้อง โดยโน้ตสามตัวแรก(A,G,A) ซึ่งตรงกับคำว่า “มอญซ่อนผ้า” เป็นส่วนย่อย (Fragment) ของทำนองหลักที่ใช้ถูกนำมาใช้บ่อยที่สุด

รื้อข้าวสาร เป็นการละเล่นที่ผู้เล่น 2 คนหันหน้าเข้าหากันและเอามือประสานกันไว้เป็นรูปขั้ว ส่วนผู้เล่นที่เหลือจะยืนเกาะเอวกันไว้ตามลำดับ หัวแถวจะพาขบวนลอดขั้วพร้อมร้องบทกลอน รื้อข้าวสาร จนเมื่อถึงประโยคที่ว่า “คอยพานคนข้างหลังไว้” ผู้ที่ประสานมือเป็นขั้วจะลดมือลงกันไม่ให้คนสุดท้ายผ่านไป เพลงรื้อข้าวสาร มีเนื้อร้อง คือ “รื้อข้าวสาร สองทะนานข้าวเปลือก เล็กห้องใบลาน เก็บเบ้าไต้ถุนร้าน คดข้าวใส่จาน คอยพานเอาคนข้างหลังไว้”¹⁰ เพื่อสื่อถึงการละเล่นนี้ผู้วิจัยจึงนำบทกลอนนี้มาใส่ทำนอง โดยเทียบเคียงกับการออกเสียงวรรณยุกต์ของพยางค์ วลี หรือคำต่างๆ ของบทกลอน ผสมผสานกับจินตนาการทางดนตรีของผู้วิจัย สร้างเป็นวัตถุดิบหลักของการประพันธ์ในบทประพันธ์เพลงที่ 1 และบทประพันธ์เพลงที่ 3

¹⁰ Department of Physical, 49. (in Thai)

Example 2 “Ree Ree Khao San” theme from the Second Composition

105 Allegro

High WW.

Saxes

Low WW.

ree ree khao san

luak tong bai lan

kodkhaosai jarn

song ta nan khao pluak

kep bia tai toon ran

pan konkhang-lang oie

mf

mp

f

(Example 2) แสดงการนำเสนอทำนองหลักซึ่งประสานเสียงด้วยโน้ตไดอาโทนิค (Diatonic) อย่างอิสระ บรรเลงสอดสลับกันระหว่างกลุ่มเครื่องลมไม้เสียงสูงกับกลุ่มแซ็กโซโฟนและกลุ่มเครื่องลมไม้เสียงต่ำ ซึ่งเป็นการนำเสนอทำนองที่เน้นความแตกต่างของสีสันทันเครื่องดนตรีเพื่อสร้างความน่าสนใจในบทประพันธ์

งูกินหาง การเล่นงูกินหางมีบทกลอนที่ใช้ประกอบการเล่นคือ "แม่งเอ๋ยกินน้ำบ่อไหน กินน้ำบ่อโสโกโยกไปโยกมา แม่งเอ๋ยกินน้ำบ่อไหน กินน้ำบ่อหินบินไปบินมา แม่งเอ๋ยกินน้ำบ่อไหน กินน้ำบ่อทรายย้ายไปย้ายมา กินหัวกินหางกินกลางตลอดตัว"¹¹ เพื่อสื่อถึงการละเล่นนี้ ผู้วิจัยจึงนำบทกลอนมาใส่ทำนอง ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกันกับการประพันธ์ทำนองหลักกรีข้าวสาร และนำมาใช้เป็นวัตถุดิบหลักของการประพันธ์ ในบทประพันธ์เพลงที่ 1 และบทประพันธ์เพลงที่ 4

Example 3 “Ngoo Kin Hang” theme from the First and the Fourth Composition

Andante

(High woodwinds)

(Low woodwinds and low brass)

mae ngu eio eio

kin nam bor nai kin nam bor sok

yok pai kor yok

ma

mp

mf

f

accel.

¹¹ Department of Physical, 44. (in Thai)

(Example 3) แสดงทำนองหลักกึ่งทาง นำเสนอทำนองโดยใช้สีสันของเครื่องดนตรีสื่อถึงบทบาทในการการเล่น ซึ่งเครื่องลมไม้และเครื่องทองเหลืองเสียงต่ำเป็นพ้อง ขณะที่เครื่องลมไม้เสียงสูงเป็นแม่่งและลูกทุ่ง รวมถึงการใช้โน้ตสะบัด (Grace Notes) เพื่อแสดงอากัปกิริยาของงู

ม้าก้านกล้วย เป็นการเล่นที่นำก้านกล้วยมาทำเป็นม้าสมมติให้เด็กๆ ไล่ขี่วิ่งเล่นแข่งขันกันอย่างสนุกสนาน เพื่อสื่อถึงการเล่นนี้ ผู้วิจัยจึงได้คัดทำนองเพลงอัสวลีลาหรือเพลงม้าयोग ซึ่งเป็นเพลงที่ใช้ประกอบระบำม้าในการแสดงโขน¹² ประพันธ์โดยครูมนตรี ตราโมท (2443-2538) มาเป็นวัตถุดิบหลักของการประพันธ์ ในบทประพันธ์เพลงที่ 1

Example 4 “Ma Khan Kluay” theme (Quotation) from the First Composition

(Example 4) แสดงทำนองเพลงอัสวลีลา ในอัตราจังหวะผสม 6/8 ลักษณะทำนองแบบประโยคถาม-ตอบ ประโยคละสี่ห้อง โดยช่วงจบประโยคของแต่ละประโยคถูกสอดแทรกด้วยการเลียนเสียงม้าร้องด้วยโน้ตตัวดำเล่นเร็วเสียงโดยฟลูตและโอโบ

ความคิดหลักคงที่ (Idée fixe)

ความคิดหลักคง เป็นคำที่ใช้โดยนักแต่งเพลงชาวฝรั่งเศส เฮกเตอร์ แบร์ลิโอส (Hector Berlioz, 1803-1869) หมายถึงทำนองหลักที่กลับมาอีกในท่อนเดียวกันหรือในท่อนอื่นๆ ในเพลง¹³ ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นแนวคิดในการสร้างเอกภาพของบทประพันธ์ และสื่อถึงการเล่นที่มีมาตั้งแต่ยังเป็นสยามประเทศ สร้างทำนองจากการนำตัวอักษรคำว่า “SIAM” มาเทียบกับเสียงดนตรี S = sol (G), SI = si (G-sharp), A = la, (A) และ M = mi (E) ดังแสดงใน Example 5 เพื่อใช้เป็นทำนองหลัก ทำนองรอง ทั้งแบบเรียงลำดับ และสลับตัวอักษร การพลิกกลับ การปรับจังหวะ การเพิ่มทำนองขยาย และโน้ตประดับ รวมถึงผสมผสานกับทำนองหลักของการการเล่น

¹² TURN Music Box, “Assawaleela,” accessed November 9, 2021, <https://www.turnmusicbox.com>.

¹³ Natchar Phancharoen, 175. (in Thai)

Example 5 The “SIAM” motif from the First Composition

(Example 5) แสดงโมทีฟสยาม ในช่วงนำ (Introduction) ของบทประพันธ์เพลงที่ 1 ซึ่งในช่วงท้ายมีส่วนขยาย (Extension Melody) เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศของบทประพันธ์

แนวคิดซวิงแจ๊ส (Swing Jazz)

คำว่า “ซวิงแจ๊ส” เริ่มใช้อย่างจริงจังในยุคซวิง (ค.ศ. 1935-1945) ซึ่งเป็นยุคเฟื่องฟูของวงบิกแบนด์ (Big Band) ปัจจุบันนิยมเรียกว่า วงแจ๊สออร์เคสตรา (Jazz Orchestra) เป็นยุคของดนตรีเพื่อความบันเทิง เรียงมยอย่างแท้จริง¹⁴ บุกเบิกโดยนักดนตรีแจ๊ส นักประพันธ์เพลง และหัวหน้าวงอย่าง ดุ๊ก เอลลิงตัน (Duke Ellington, 1899-1974) เบนนี กูดแมน (Benny Goodman, 1909-1986) เคาท์ เบซี (William James “Count” Basie, 1904-1984) ลักษณะสำคัญของซวิงคือจังหวะที่มั่นคง สม่่าเสมอ และการใช้โน้ตล้ำ (Anticipation) จังหวะขัด (Syncopation) ซึ่งเป็นการเน้นจังหวะเบาจึงทำให้ขาดความรู้สึก รวมถึงการแบ่งจังหวะพื้นฐานซึ่งหนึ่งจังหวะจะแบ่งเป็นสามส่วนหรือสามพยางค์

Example 6 The “Swing Jazz” ideas from the Second Composition

¹⁴ Teerus Laohverapanich, *Jazz: Jazz Styles and Analysis* (Bangkok: Tana Press, 2020), 41. (in Thai)

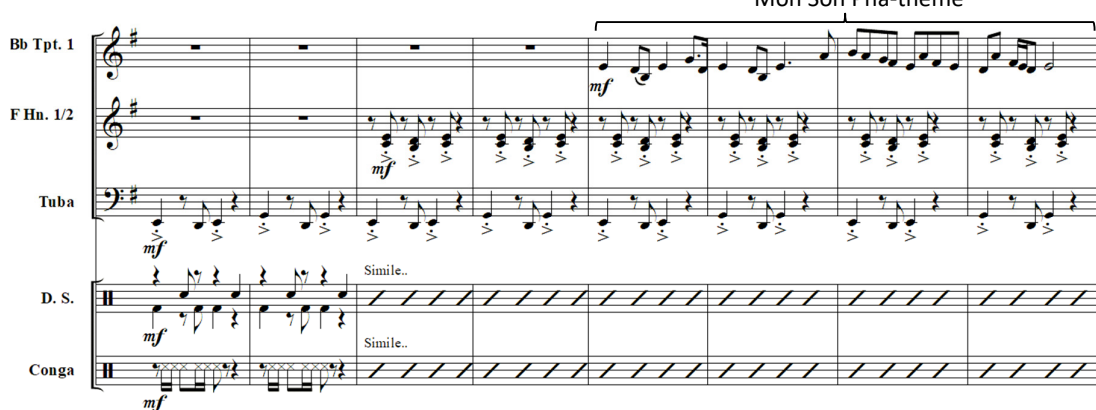
(Example 6) แสดงโมทีฟมอญๆ นำเสนอโดยทรมเปิด ประสานเสียงแบบโซลิสสามแนว (Three-part soli) ซึ่งแนวทำนองหรือแนวบนและแนวประสานหรือแนวล่างมีส่วนโน้ตเหมือนกัน¹⁵ คลาริเน็ตเล่นทำนองสอดประสานโน้ตไกด์โทน (Guide tones) ซึ่งเป็นโน้ตที่บอกชนิดคอร์ด เช่น โน้ตตัวที่ 3 และ 7 ฮอว์นเล่นแผ่นจังหวะ (Rhythmic pad) โน้ตเข้บตหนึ่งชั้นเพื่อเสริมจังหวะ คล้ายการเล่นคอมปีง (Comping) หรือการเล่นประกอบ (Accompaniment) ของเปียโนหรือกีตาร์¹⁶ ขณะที่ ทูบาเล่นแนวเดินเบส (Walking bass line) โน้ตตัวดำ และกลองเล่นจังหวะซิงยืนพื้น

แนวคิดร่าง

ร่าง มีวิวัฒนาการมาจาก “รำโทน” เป็นการรำและร้องของชาวบ้าน ทั้งชายและหญิง รำกันเป็นคู่รอบครกตำข้าวที่วางคว่ำไว้ หรือไม่ก็รำกันเป็นวงกลม โดยมีโทนเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ มุ่งเน้นความสนุกสนานรื่นเริงเป็นสำคัญ นิยมเล่นในงานรื่นเริงต่าง ๆ ¹⁷ ซึ่งเพลงมอญซ่อนผ้าก็จัดเป็นเพลงร่าง ผู้วิจัยจึงนำร่างมาเป็นวัตถุดิบการประพันธ์เพื่อสะท้อนแนวคิดดังกล่าว

Example 7 The “Ram Wong” ideas from the Second Composition

Mon Son Pha-theme

(Example 7) แสดงทำนองเพลงมอญซ่อนผ้าในแนวทรมเปิด ขณะที่แนวฮอว์นเล่นคอมปีง ทูบาและกลองเล่นประกอบจังหวะร่าง โดยมีคองกาเล่นเลียนเสียงโทน

¹⁵ Ted Pease, and Ken Pullig, *Modern Jazz Voicing* (Boston: Berklee Press, 2001), 24.

¹⁶ Jetnipith Sungwijit, *Modern Jazz* (Bangkok: Tana Press, 2022), 7. (in Thai)

¹⁷ Office of Performing Arts, Fine Arts Department, “Ramwong Dance,” accessed March 24, 2022, <https://www.finearts.go.th/performing/view/6954-ramwongmatratan>. (in Thai)

แนวคิดมาร์ช (March)

มาร์ช หรือดนตรีเดินแถว มีเครื่องดนตรีที่สำคัญคือ เครื่องลมและเครื่องตี มีจังหวะที่หนักแน่น มั่นคง และสม่ำเสมอ ประสานเสียงด้วยคอร์ด I, IV และ V เป็นหลัก แนวเบสดำเนินเป็นคู่ห้าเพอร์เฟค (Perfect) ด้วยโน้ตคอร์ดตัวที่ 1 และตัวที่ 5 อัตราจังหวะ เช่น 2/4, 4/4 (2/2), 6/8 และ 3/4 อัตราปานกลาง (Moderato) เพลงมาร์ชที่ได้รับความนิยมมากคือผลงานของจอห์น ฟิลิป ซูซา (John Philip Sousa, 1854-1932) นักประพันธ์เพลงชาวอเมริกันที่ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งดนตรีเดินแถว¹⁸

Example 8 The “March” ideas from the Third Composition

Moderato ♩ = 110 (March)

(Example 8) แสดงแนวคิดมาร์ช โดยฮอว์นบรเลงทำนองหลักสร้างจากโมทีฟสยามสอดรับกับทำนองสอดประสานบรรเลงโดยเครื่องลมไม้เสียงสูง ขณะที่แซกโซโฟน เครื่องลมไม้เสียงต่ำ และเครื่องตีเล่นเสริมจังหวะมาร์ช เป็นแนวคิดที่ผู้วิจัยต้องการสะท้อนอิทธิพลวัฒนธรรมพื้นบ้านซึ่งเป็นอำนาจละมุน (Soft Power) ที่เป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ¹⁹

¹⁸ Bright Star Musical, “History and Characteristics of the March Genre of Music,” accessed June 2, 2022, <https://www.classiccat.net/genres/march.info.php>.

¹⁹ Supapichaya Thirawat, “Soft Power,” accessed July 9, 2022, <https://www.library.parliament.go.th/index.php/th/radioscript/rr2565-may7>. (in Thai)

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงชุดการละเล่นพื้นบ้านไทยสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ประกอบด้วยบทประพันธ์เพลง ความยาว 35 นาที เป็นบทประพันธ์เพลงร่วมสมัยในรูปแบบดนตรีพรรณนา ซึ่งสะท้อนเรื่องราวเกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน ดังนี้

บทประพันธ์เพลงที่ 1: *บทเพลงชุดการละเล่นพื้นบ้านไทยสำหรับวงเครื่องลมไม้กลุ่มสี่* ประกอบด้วย ฟลูต โอโบ คลาริเน็ต และบาสซูน ตามรูปแบบวูดวินด์ควอร์เทต (Woodwind Quartet) โครงสร้าง แบ่งเป็น 4 ท่อน ความยาวรวม 10 นาที ประกอบด้วย ท่อนที่ 1 มอญซ่อนผ้า ท่อนที่ 2 รีรีข้าวสาร ท่อนที่ 3 ภูกินหาง และ ท่อนที่ 4 ม้าก้านกล้วย สังคีตลักษณ์แบบอิสระ ดังนี้

ท่อนที่ 1 มอญซ่อนผ้า ลำดับการประพันธ์ เริ่มด้วยโมทีฟสยามและส่วนขยาย อัตราช้าพอสานกลาง (*Andante*) แสดงบรรยากาศยามเช้าในชนบท บรรยากาศการเล่นซอกซอนของเด็กผ่านโมทีฟสยามโน้ตเช็ตสองชั้นในอัตราเร็วอย่างมีชีวิตชีวา (*Allegro vivace*) บรรยากาศการเล่นมอญซ่อนผ้าด้วยการนำเสนอทำนองหลักบรรยากาศคลุมเครือสะท้อนความเป็นมาที่ไม่ชัดเจนของการละเล่นด้วยโมทีฟสยาม และส่วนขยายในบันไดเสียงออกตาโทนิคโน้ตเช็ตหนึ่งชั้น

ท่อนที่ 2 รีรีข้าวสาร ลำดับฯ เริ่มด้วยบรรยากาศสงบร่มเย็นด้วยทำนองยืนพื้นพัฒนาจากโมทีฟสยามเล่นสอดรับกันโดยฟลูตและโอโบประคองสายลมพัด ตามด้วยคลาริเน็ตเล่นทำนองหลักรีรีข้าวสารในอัตราจังหวะสาม ความเร็วอย่างมีชีวิตชีวา การกลับมาของโมทีฟสยามและบันไดเสียงออกตาโทนิค ตามด้วยทำนองหลักในอัตราจังหวะ 6/8 ผสมผสานกับแนวคิดมาร์ช เข้าท่อนแยก (Trio) ด้วยทำนองที่พัฒนาจากโมทีฟสยามและจบท่อนอย่างเข้มแข็งด้วยทำนองหลักรีรีข้าวสาร

ท่อนที่ 3 ภูกินหาง ลำดับฯ เริ่มด้วยโมทีฟพ่อง สร้างจากวลี “แม่งูเอ๋ย” ประดับประดาด้วยโน้ตสะบัด (Grace notes) การไล่นับโน้ตเสียงโครมาติกและการร่ำเสียง (Tremolo) สื่อถึงการเคลื่อนไหวของงูและบรรยากาศน่ากลัว ติดตามด้วยทำนองเพลงจากบทกลอน บรรยากาศการเล่นพัฒนาจากช่วงนำ ตามด้วยบรรยากาศลึกลับน่ากลัวด้วยทำนองที่จากโมทีฟสยามและทำนองขยายในบันไดเสียงโซลโทนบรรเลงแบบไล่เลียนทำนอง (Imitation) และเล่นพร้อมกันทั้งวง (Tutti) รวมถึงช่วงจบที่แผ่วเบาด้วยการกลับมาอีกครั้งของโมทีฟพ่อง

ท่อนที่ 4 ม้าก้านกล้วย เป็นท่อนที่แสดงอาภักิริยาต่างๆ ของม้า เช่น เสียงร้อง การย่อ การวิ่ง และกระโดด เริ่มด้วยทำนองหลักและจังหวะยืนพื้น โมทีฟจากเพลงอัศวลีลา สอดแทรกด้วยโน้ตห้าพยางค์เลียนเสียงม้าร้อง และพัฒนาเป็นกลุ่มโน้ตเช็ตสองชั้นไล่เสียงขึ้นลงสื่อถึงม้าวิ่ง ตามด้วยทำนองที่พัฒนาจากโมทีฟของทำนองหลักในสไตส์ควาบอย อัตราจังหวะ 3/4 และ 6/8 นำเสนอทำนองโดยเครื่องลมไม้เสียงสูงขณะที่

บาสซูนเล่นออสตินาโต ช่วงท้ายเสนอทำนองอัสวลิลาที่เร่งจังหวะจนถึงเร็วสุด (Presto) แล้วยืดช้าลง และจบด้วยโมทีฟสยาม ดังแสดงในตารางที่ 1

Table 1 Summary of Forms and Musical Ideas in the First Composition

Movement	Section	Measure	Compositional ideas
Movement I <i>Mon Son Pha</i>	Intro	1-13	Based on SIAM-motive, mysterious atmosphere, andante
	A1	14-25	Mon Son Pha-motif, imitations, naughty running children
	A2	26-46	A1-motif, augmentation, ostinato, and SIAM motive
	A3	47-67	Combine Mon-theme (call) and SIAM motive (response), fugue style, full Mon-theme, tutti, moderato
	A4	68-75	Full theme, Ramwong, Heterophony texture, key change
	Coda	76-87	Base on the same idea of introduction, octatonic scale
Movement II <i>Ree Ree Khao San</i>	Intro	89-97	Rural atmosphere, ostinato, imitation, 3/4 meter, new key, allegro
	A1	98-113	First half of Ree Ree Khao San-theme (call) and extension melody (response) with ostinato background
	A2	113-130	Same melody as A1 but faster and key change
	B	131-138	SIAM-motive, octatonic scale, andante
	A3	139-154	Full Ree Ree Khao San-theme, imitation, tutti
	A4	155-184	Chang to 6/8 meter, march, quick waltz, moderato
	Coda	185-188	Short ending, repetition of the last phrase, andante
Movement III <i>Ngoo Kin Hang</i>	Intro	190-206	Snake motif, chromatic scale, slithering, tremolo, new key
	A1	207-227	Full theme, call and response of father snake (bassoon & clarinet), and mother & baby snakes (flute & oboe)
	B	128-235	Chromatic scale run, snake's slither, similar to introduction
	A2	235-243	Same as A1 with more density, climax, tutti at the end
	C	244-254	SIAM-motive, whole-tone scale, terrifying atmosphere
	Coda	254-258	Father snake motive, imitation, tremolo

Movement	Section	Measure	Compositional ideas
Movement IV <i>Ma</i> <i>Kan</i> <i>Kluay</i>	Intro (A)	260-286	Assawaleela-motive, running horse, scale run, 4/4 meter
	B	287-295	Theme 1, waltz, new key
	C	296-318	Theme 2, cowboy style, key change, 3/4 meter
	A1	319-334	Back to main theme, 6/8 meter, allegro
	A2	335-354	Horse riding, melodic imitation, vivace-presto
	Coda	355-363	Peaceful ending, home key, the SIAM motive, andante

บทประพันธ์เพลงที่ 2: มอญซ่อนผ้าสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม (ความยาว 9 นาที) **บทประพันธ์เพลงที่ 3:** รีรีข้าวสารสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม (ความยาว 7 นาที) และ **บทประพันธ์เพลงที่ 4:** งูกินหางสำหรับวงดุริยางค์เครื่องลม (ความยาว 7 นาที) เป็นการนำแนวคิดจากท่อนต่างๆ ของบทประพันธ์เพลงที่ 1 มาพัฒนาต่อยอดเป็นบทประพันธ์สำหรับวงดุริยางค์ฯ ขนาดใหญ่ โดยบูรณาการแนวคิดและเทคนิคการประพันธ์ต่างๆ เช่น การขยายโครงสร้างการประพันธ์ การสร้างทำนองใหม่ การปรับทำนอง การขยายแนวคิด รำวง ขวัญแจ่ม มาร์ช การเพิ่มความเข้มข้นด้านการประสานเสียง การผสมผสานเครื่องดนตรี และความยิ่งใหญ่ อลังการของวงวินด์ซิมโฟนี จึงเกิดเป็นบทประพันธ์เพลงใหม่ สำหรับวงดุริยางค์เครื่องลมขนาดใหญ่ ประเภท ซิมโฟนิคโพเอม (Symphonic poem) หรือโทนโพเอม (Tone poem)²⁰ ซึ่งเป็นดนตรีพรรณนากระบวนเดี่ยว (Single movement) สำหรับวงออร์เคสตรา ที่สื่อเนื้อหาของบทกวี เรื่องสั้น นวนิยาย ภาพวาด และทิวทัศน์ คิดค้นโดยฟรานซ์ ลิสต์ (Franz Liszt, 1811-1886) นักเปียโนและนักประพันธ์เพลงชาวฮังการีแห่งยุคโรแมนติก (1830-1900) ซึ่งมีเพียงบทประพันธ์เพลงที่ 1 ที่เป็นเพลงชุดสมัยใหม่ โดยบทประพันธ์เพลงทั้งหมดในงานวิจัยนี้ ถือเป็นบทประพันธ์ในชุดเดียวกัน คือชุดการละเล่นพื้นบ้านไทย ซึ่งมีอัตลักษณ์ร่วมคือโมทีฟสยาม และเนื้อหาบทประพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นพื้นบ้านไทย

²⁰ The Editors of Encyclopedia Britannica, "Symphonic Poem," accessed May 29, 2023, <https://www.britannica.com/art/symphonic-poem>.

การเผยแพร่ผลงาน

บทประพันธ์เพลงจากงานวิจัยนี้ ได้รับการเผยแพร่ทั้งในระดับนานาชาติ และระดับชาติ ในงานประชุมวิชาการ (International Symposiums) จำนวน 3 ครั้ง ซึ่งได้รับรางวัลระดับ Gold Prize ทั้งสามครั้ง และในรูปแบบคอนเสิร์ต ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย จำนวน 1 ครั้ง ดังนี้

การเผยแพร่ครั้งที่ 1 งาน The 2nd International Symposium on Creative Fine Arts (ISCFA) 2022 “*Cultural Treasure Heritages*” เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2565 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ การเผยแพร่ครั้งที่ 2 งาน The 3rd International Symposium on Creative Fine Arts (ISCFA) 2022 “*The Cultural Creativity of Regional Arts Towards the International Integration*” เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2565 ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ การเผยแพร่ครั้งที่ 3 งานแสดงคอนเสิร์ตคีตวรรณกรรม (Music Poet and Poem) ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2566 และการเผยแพร่ครั้งที่ 4 งาน The 4th International Symposium on Creative Fine Arts (ISCFA) 2022 “*Multicultural Beyond Frontier: Promote to the National Level Created to a World-Class Scale*” เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2566 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

Bibliography

- Adler, Samuel. *The Study of Orchestration*. 3rded. New York: W.W. Norton, 2002.
- Bright Star Musical. "History and Characteristics of the March Genre of Music." Accessed June 2, 2022. <https://www.classiccat.net/genres/march.info.php>.
- Department of Physical, Education Ministry of Tourism and Sports. *History of Thai Children's Games*. Bangkok: S. Offset Graphic Design, 2014. (in Thai)
- Dhamabutra, Narongrit. *Contemporary Music Composition*. Bangkok: Chula Press, 2009. (in Thai)
- Khammong, Samret. *All About Music*. Bangkok: Odoen Store, 2009. (in Thai)
- Laohverapanich, Teerus. *Jazz: Jazz Styles and Analysis*. Bangkok: Tana Press, 2020. (in Thai)
- Office of Performing Arts, Fine Arts Department. "Ramwong Dance." Accessed March 24, 2022. <https://www.finearts.go.th/performing/view/6954-ramwongmatratan>. (in Thai)
- Pease, Ted, and Ken Pullig. *Modern Jazz Voicings*. Boston, MA: Berklee Press, 2001.
- Phancharoen, Natchar. *Dictionary of Musical Terms*. 3rded. Bangkok: Katecarat, 2009. (in Thai)
- Serotsky, Paul. "Symphony Suite from the film Harry Potter." Accessed September 8, 2021, http://www.music-web-international.com/Program_Note/williams_potter.htm.
- Sungwijit, Jetnipith. *Modern Jazz*. Bangkok: Tana Press, 2022. (in Thai)
- Tchaikovsky Research. "The Nutcracker Suite." Accessed September 7, 2021. [https://en.tchaikovsky-research.net/pages/The_Nutcracker_\(suite\)](https://en.tchaikovsky-research.net/pages/The_Nutcracker_(suite)).
- The Editors of Encyclopedia Britannica. "Symphonic Poem." Accessed May 29, 2023. <https://www.britannica.com/art/symphonic-poem>.
- Thirawat, Supapichaya. "Soft Power." Accessed July 9, 2022. <https://www.library.parliament.go.th/index.php/th/radioscript/rr2565-may7>. (in Thai)
- Thomas, Reginald. "The Evolution of the Concert Band." Accessed September 10, 2021, <https://spinditty.com/industry/A-Short-history-of-The-Wind-Band>.
- Trakulhun, Wiboon. *20th Century Music: Basic Set Theory*. Bangkok: Chula Press, 2018. (in Thai)
- TURN Music Box. "Assawaleela." Accessed November 9, 2021. <https://www.turnmusicbox.com>.